

Beleidsregels indicatiestelling

voor de subsidieregeling
ADL-assistentie 2025

Inhoud

Inleiding	3
Hoofdstuk 1 Indicatiecriteria	4
Hoofdstuk 2 Inhoud van de ADL-assistentie	5
Hoofdstuk 3 Werkwijze CIZ	6
3.1 Toegang	6
3.2 Bewoners van een ADL-woning met een geldig AWBZ-indicatiebesluit	6
3.3 Aanvragen voor ADL-assistentie	6
3.4 ADL-bericht	7
Hoofdstuk 4 De afbakening met zorg uit andere domeinen	8
4.1 Wet langdurige zorg en andere domeinen	8
4.2 Eerstelijns verblijf uit de Zorgverzekeringswet	8
Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving	9
Wet langdurige zorg	9
Besluit langdurige zorg	9
Subsidieregeling ADL-assistentie	10
Bijlage 2 Activiteiten als onderdeel van de ADL-assistentie, frequentie en gemiddelde tijden	11

Inleiding

In artikel 10.1.4 van de Wet langdurige zorg (Wlz) is opgenomen dat het Zorginstituut subsidies verstrekt aan organisaties voor het verlenen van gedurende het etmaal direct oproepbare ADL-assistentie bij algemene dagelijkse levensverrichtingen in en om de ADL-woning. In artikel 5.2.1, eerste lid, van het Besluit langdurige zorg (Blz) staat dat het CIZ oordeelt of een verzekerde op grond van artikel 10.1.4 van de wet in aanmerking komt voor ADL-assistentie.

Deze beleidsregels beschrijven hoe het CIZ aanvragen voor ADL-assistentie beoordeelt. Het oordeel van het CIZ is een besluit in de zin van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Tegen dit besluit staat bezwaar en beroep open.

Hoofdstuk 1 Indicatiecriteria

Om in aanmerking te komen voor ADL-assistentie moet aan alle onderstaande voorwaarden worden voldaan (Besluit langdurige zorg, in artikel 7.1.1):

- De verzekerde heeft een lichamelijke handicap of een somatische aandoening of beperking;
- De verzekerde is aangewezen op een rolstoeltoegankelijke woning.
- De ADL-assistentie wordt verleend aan verzekerden die voor het verplaatsen in en om de woning vrijwel volledig rolstoelafhankelijk zijn. Er hoeft bij een op redelijke termijn voorzienbare rolstoelafhankelijkheid, bijvoorbeeld als gevolg van een progressieve ziekte, op het moment van aanvraag voor een indicatie nog geen sprake zijn van (volledige) rolstoelafhankelijkheid;
- De verzekerde is aangewezen op ten minste vijf uur oproepbare ADL-assistentie per week; en
- De verzekerde is voldoende sociaal zelfredzaam om zelfstandig te wonen en om zelfstandig zorg te roepen en aanwijzingen te geven.

Een ADL-woning is in artikel 1.1 van de subsidieregeling ADL-assistentie gedefinieerd als een woning die deel uitmaakt van een aantal bij elkaar horende rolstoeltoegankelijke woningen. De verzekerde die woont in een ADL-woning krijgt ADL-assistentie van een aanbieder van ADL-assistentie¹.

---

¹ De aanbieders van ADL-assistentie zijn: Fokus, Stichting Wassenaarse Zorgverlening (SWZ) en Stichting Ons Tweede Thuis

Hoofdstuk 2 Inhoud van de ADL-assistentie

De volgende punten zijn kenmerkend voor ADL-assistentie, 24-uurs zorg op afroep²:

- Onder ADL-assistentie wordt verstaan gedurende het etmaal direct oproepbare assistentie bij algemeen dagelijkse levensverrichtingen in en om de ADL-woning op verzoek en aanwijzing van de ADL-bewoner, zoals:
  - hulp bij eten of drinken (serveren van voedsel op bed en op tafel en hulp);
  - verplaatsen;
  - persoonlijke hulp en toilet maken (mondverzorging, haarverzorging, scheren, nagels knippen, kleden, hulp bij baden en toiletbezoek);
  - eenvoudige verpleegtechnische handelingen zoals het aanreiken van medicijnen, het aanleggen van verbanden en spalken, huidverzorging bij decubitus, aan en uitdoen van een prothese, het aanleggen van een draagurinaal, katheteriseren, toedienen van een klysma, injecteren met prikpen en verpleegtechnische handelingen bij ademhalingsondersteuning, waaronder bronchiaal toilet;
  - het verlenen van hulp en diensten zoals het oprapen van gevallen spullen, smeren van een boterham, vervangen van een batterij, openmaken van flessen etc.
- Met ADL-assistentie heeft de verzekerde gedurende het gehele etmaal direct oproepbare persoonlijke assistentie bij algemene dagelijkse levensverrichtingen in en om de ADL-woning. Bij een noodoproep ingeval van levensbedreigende situaties (bijvoorbeeld bij thuisbeademing) is ADL-assistentie binnen 2-5 minuten met alarmopvolging beschikbaar;
- ADL-assistentie is alleen beschikbaar in en om de ADL-woning. ADL-assistentie vanwege de subsidie voor ADL-assistentie aan aanbieders van ADL-assistentie is niet mogelijk buiten de ADL-woning;
- Voor de indicatie ADL-assistentie is geen omvang bepaald. Als verzekerde voldoet aan de voorwaarden wordt een besluit ADL-assistentie afgegeven.

---

² Zie Besluit langdurige zorg, artikel 7.1.1.

Hoofdstuk 3 Werkwijze CIZ

3.1 Toegang

Het CIZ beoordeelt of verzekerden aan de voorwaarden voor ADL-assistentie, die in het eerste hoofdstuk zijn beschreven, voldoen.

De omvang van de ten minste vijf uur oproepbare ADL-assistentie per week wordt vastgesteld volgens bijlage 2.

Bewoners van een ADL-woning zijn aangewezen op het gehele etmaal direct oproepbare zorg, maar niet op 24-uur zorg in de nabijheid zoals bedoeld in de Wlz³. Bewoners van een ADL-woning zijn voldoende sociaal zelfredzaam om zelfstandig te wonen, zelfstandig zorg in te roepen en aanwijzingen te geven. Als een verzekerde niet zelfstandig hulp kan inroepen en/of niet (meer) over voldoende regie- en regelvermogen beschikt om zelfstandig te kunnen wonen, begeleiding nodig heeft bij het aanbrengen van structuur of het voeren van regie voldoet verzekerde niet meer aan de criteria voor ADL-assistentie en kan Wlz-zorg zijn aangewezen.

3.2 Bewoners van een ADL-woning met een geldig AWBZ-indicatiebesluit

Verzekerden die al een aanspraak hadden op ADL-assistentie op grond van artikel 34 van het Besluit zorgaanspraken AWBZ, zoals dat artikel luidde op de dag voor de intrekking, behouden deze zorg zolang zij woonachtig blijven in een ADL-woning.

3.3 Aanvragen voor ADL-assistentie

Verzekerden die in aanmerking willen komen voor het wonen in een ADL-woning melden zich bij de zorgaanbieder die hun voorkeur geniet en de ADL-assistentie levert. Deze aanbieders beheren de wachtlijsten voor de woningen en zijn verantwoordelijk voor de plaatsing van de bewoner in de ADL-woning.

ADL-woningen mogen alleen worden verhuurd aan verzekerden die beschikken over een oordeel van het CIZ. Een indicatie voor ADL-assistentie is een vereiste voor het kunnen verlenen van ADL-assistentie door de ADL-aanbieder ten laste van de subsidie.

De verzekerde sluit een dienstverleningsovereenkomst af met de ADL-aanbieder en een huurovereenkomst met de verhuurder van de ADL-woning. Een aanvraag voor ADL-assistentie wordt tijdig en voorafgaand aan de ingangsdatum van de huurovereenkomst en de dienstverleningsovereenkomst en de voorziene datum van bewoning van de ADL-woning ingediend. Zo mogelijk beslist het CIZ voor de datum van bewoning.

Als er al ADL-assistentie voor de besluitdatum is ingezet, kan de ingangsdatum van het besluit de datum zijn waarop de aanvraag is binnengekomen. Een besluitdatum voor de aanvraagdatum is in beginsel niet mogelijk.

---

3 In de Wlz gaat het om 24 uur per dag zorg in de nabijheid, omdat de persoon zelf niet in staat is om op relevante momenten hulp in te roepen en hij, om ernstig nadeel voor hem zelf te voorkomen, door fysieke problemen voortdurend begeleiding, verpleging of overname van zelfzorg nodig heeft of door zware regieproblemen voortdurend begeleiding of overname van taken nodig heeft.

3.4 ADL-bericht

Het CIZ stuurt een indicatiebericht ADL naar de ADL-aanbieder van voorkeur⁴ van de verzekerde. Met dit indicatiebericht voldoet de ADL-aanbieder aan het vereiste dat alleen ADL-assistentie kan worden geleverd aan verzekerden met een indicatiebesluit van het CIZ.

Het indicatiebesluit ADL-assistentie heeft een onbepaalde geldigheidsduur.

---

⁴ Zie noot 1

Hoofdstuk 4 De afbakening met zorg uit andere domeinen

4.1 Wet langdurige zorg en andere domeinen

De Wlz bepaalt dat als de verzekerde in aanmerking komt voor ADL-assistentie, hij geen recht heeft op Wlz-zorg als genoemd in artikel 3.1.1 van de Wlz. Als een verzekerde is aangewezen op Wlz-zorg eindigt de indicatie voor ADL-assistentie op de ingangsdatum van de Wlz-indicatie. Er gaat vaak enige tijd overheen voordat de Wlz-aanspraak gerealiseerd kan worden. In de subsidieregeling in artikel 1.2, tweede lid is geregeld dat de ADL-aanbieder gedurende een redelijke termijn vanaf het moment van verkrijgen van een Wlz-indicatie tot aan de daadwerkelijke levering van Wlz-zorg ADL-assistentie kan blijven leveren ten laste van de subsidie.

Verzekerden met een Wlz-indicatie die in aanmerking willen komen voor zorg in een ADL-woning, behouden hun aanspraak op Wlz-zorg tot zij een huurovereenkomst met de rechtspersoon die het ADL-cluster beheert en de ADL-woningen verhuurt zijn aangegaan en een dienstverleningsovereenkomst met de ADL-aanbieder hebben ondertekend. ADL-woningen mogen uitsluitend worden verhuurd aan verzekerden die beschikken over een indicatiebesluit ADL-assistentie en ADL-assistentie in en om de woning uitsluitend ontvangen van de ADL-aanbieder.

Als een ADL-bewoner naast ADL-assistentie in en om de ADL-woning andere zorg nodig heeft of zorg buiten de ADL-woning, is hij aangewezen op andere wettelijke regelingen, zoals de Wet maatschappelijk ondersteuning (Wmo) en/of de Zorgverzekeringswet (Zvw).

4.2 Eerstelijns verblijf uit de Zorgverzekeringswet

Een verzekerde met een besluit ADL-assistentie kan in aanmerking komen voor eerstelijns verblijf. Het indicatiebesluit ADL-assistentie tijdens het eerstelijns verblijf blijft in stand.

Bijlage 1 Relevante wet- en regelgeving

Wet langdurige zorg

Artikel 1.1.1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

ADL-woning: woning die deel uitmaakt van een aantal bij elkaar horende rolstoeltoegankelijke woningen.

Artikel 10.1.4

1. Het Zorginstituut verstrekt volgens bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen regels subsidies aan organisaties voor het verlenen van gedurende het etmaal direct oproepbare assistentie bij algemeen dagelijkse levensverrichtingen in en om de ADL-woning, waaronder alarmopvolging bij een noodoproep.
2. Indien de verzekerde recht heeft op assistentie bij algemene dagelijkse levensverrichtingen in en om de woning, bedoeld in het eerste lid, heeft hij geen recht op zorg, bedoeld in artikel 3.1.1.⁵

Artikel 11.1.2

1. De verzekerde die onmiddellijk voorafgaand aan de intrekking van de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten een aanspraak had op ADL-assistentie op grond van artikel 34 van het Besluit Zorgaanspraken AWBZ, zoals dat artikel luidde op de dag voor die intrekking, wordt zolang hij woonachtig is in een ADL-woning, voor de toepassing van deze wet gelijkgesteld met een verzekerde ten aanzien van wie het CIZ heeft vastgesteld dat hij recht heeft op assistentie bij algemene dagelijkse levensverrichtingen als bedoeld in artikel 10.1.4.

Besluit langdurige zorg

Artikel 1.1.1

In het besluit en de daarop berustende algemene bepalingen wordt verstaan onder:

ADL-assistentie: gedurende het gehele etmaal direct oproepbare assistentie bij algemeen dagelijkse levensverrichtingen in en om de ADL-woning, bedoeld in artikel 1.1.1. van de wet, waaronder alarmopvolging bij een noodoproep.

Artikel 5.2.1

2. Het CIZ beoordeelt of een verzekerde op grond van artikel 10.1.4, van de wet, in aanmerking komt voor ADL-assistentie.

Artikel 6.1.2

3. De organisaties, bedoeld in het eerste lid, verlenen ADL-assistentie aan verzekerden indien door het CIZ een besluit is genomen als bedoeld in artikel 5.2.1, eerste lid.

Artikel 7.1.1

4. Het Zorginstituut verstrekt aan organisaties subsidies voor het verlenen van ADL-assistentie voor zover die organisaties de ADL-assistentie verlenen aan verzekerden die woonachtig zijn in ADL-woningen.
5. De organisaties, bedoeld in het eerste lid, verlenen ADL-assistentie aan verzekerden volgens een door het CIZ genomen besluit als bedoeld in artikel 5.2.1, eerste lid.
6. In de ADL-woningen wordt zorg geleverd aan verzekerden:
  - a. met een lichamelijke handicap of een somatische aandoening of beperking;
  - b. die zijn aangewezen op een rolstoeltoegankelijke woning;
  - c. die zijn aangewezen op ten minste vijf uur oproepbare ADL-assistentie per week, en
  - d. die voldoende sociaal zelfredzaam zijn om zelfstandig te wonen en om zelfstandig zorg op te roepen en aanwijzingen te geven.

---

⁵ Artikel 3.1.1. Wlz bevat een omschrijving van de verzekerde zorg

Subsidieregeling ADL-assistentie

Artikel 1.4

2. In de overeenkomst is bepaald dat de ADL-woningen uitsluitend worden verhuurd aan verzekerden die:
  - a. beschikken over een oordeel van het CIZ en;
  - b. ADL-assistentie in en om de woning uitsluitend ontvangen van de ADL- aanbieder.

Bijlage 2 Activiteiten als onderdeel van de ADL-assistentie, frequentie en gemiddelde tijden

Om het toegangscriterium dat verzekerde is aangewezen op ten minste vijf uur oproepbare ADL-assistentie per week te kunnen beoordelen, zijn in deze bijlage de activiteiten als onderdeel van de ADL-activiteiten, de gemiddelde tijden en de frequentie van de activiteiten opgenomen. Het betreft de activiteiten zoals omschreven in de toelichting bij het Besluit langdurige zorg.

Gemiddelde tijd en frequentie van ADL-activiteiten

Gemiddelde tijden

De gemiddelde tijden zijn basisminuten voor verzekerden die zich 'normaal' kunnen bewegen, meewerken, geen gedragsproblemen hebben, enzovoort.

De gemiddelde tijd bevat niet alleen de tijdbesteding die direct gemoeid is met de directe zorg/handeling, maar ook het binnenkomen, gedag zeggen, handen wassen, zorgdossier kort inkijken of bijwerken en vertrekken (indirecte zorg).

Als meerdere handelingen/activiteiten tijdens hetzelfde zorgmoment worden uitgevoerd, dan is er sprake van 'samenvallende activiteiten'. Daarvoor is minder tijd nodig, omdat de zorg efficiënter wordt geboden. Bij een enkelvoudige activiteit wordt de totale gemiddelde tijd als basis genomen. Bij meerdere activiteiten wordt van elke activiteit 3,5 minuut indirecte tijd in mindering gebracht en per zorgmoment wordt vervolgens 3,5 minuut indirecte tijd weer opgeteld. De gemiddelde tijd van de indirecte zorg is ontleend aan het onderzoeksrapport van bureau HHM⁶.

Meertijd

Er kunnen factoren zijn waardoor meer tijd nodig is om de handelingen uit te voeren.

Een niet uitputtende opsomming van deze factoren:

- complicatierisico/instabiele zorgsituatie;
- ernstige mobiliteitsbeperkingen/spasmen;
- ernstige beperkingen in verband met de lichamelijke conditie;
- coördinatiestoornissen;
- gedragsproblemen;
- communicatieproblemen.

Voor de individuele situatie van de verzekerde wordt beoordeeld of de totale omvang van de activiteiten gezamenlijk leidt tot ten minste vijf uur ADL-assistentie. Daarbij wordt zowel rekening gehouden met samenvallende activiteiten en/of met factoren die meer tijd vergen. De omvang is ook inclusief het schoonhouden van apparatuur, hulpmiddelen en protheses.

Frequentie

In de tabel staat de frequentie per dag per handeling. De frequentie per handeling bepaalt mede of verzekerde op ten minste vijf uur oproepbare ADL-assistentie per week is aangewezen.

---

⁶ 'Onderzoek naar tijdnormen voor activiteiten en handelingen van de functies PV en VP', oktober 2007, bureau HHM.

Tabel: gemiddelde tijd en frequentie van activiteiten als onderdeel van de ADL-assistentie

Overzicht van te adviseren activiteiten als onderdeel van de ADL-activiteiten	Overzicht van handelingen die deel uit kunnen maken van de activiteit	Gemiddelde tijd per keer inclusief indirecte zorg (3,5 minuut)	Frequentie per dag
Zich wassen	<ul style="list-style-type: none"> Delen van het lichaam Gehele lichaam 	10	1x
		20	1x
Zich kleden	<ul style="list-style-type: none"> Volledig aankleden/uitkleden⁷ Gedeeltelijk uitkleden Gedeeltelijk aankleden Steunkousen aantrekken Steunkousen uittrekken 	15	2x
		10	1x
		10	1x
		10	1x
		7	1x
In en uit bed gaan	<ul style="list-style-type: none"> Hulp bij uit bed komen⁸ Hulp bij in bed gaan Hulp bij middagrust (bijv. op de bank) Hulp bij middagrust (bijv. van de bank) 	10	1x
		10	1x
		10	1x
		10	1x
Zich verplaatsen in zit- of lighouding (hulp bij beweging, houding)		20	Naar noodzaak
Naar toilet gaan en zich reinigen c.q. incontinentie-materiaal verwisselen		15	Naar noodzaak
Eten en drinken	<ul style="list-style-type: none"> Hulp bij het eten van de broodmaaltijd (excl. drinken) Hulp bij het eten van de warme maaltijd (excl. drinken) Hulp bij het drinken 	10	2x
		15	1x
		10	6x
Ondersteuning bij uitscheiding	<ul style="list-style-type: none"> Stomaverzorging bij een lokaal intacte huid Stomazakje wisselen Katheterzak legen/wisselen Blaasspoelen via bestaande katheter Uritip aanbrengen Klyma microlax 	20	Naar noodzaak
		10	Naar noodzaak
		10	Naar noodzaak
		15	Naar noodzaak
		15	Naar noodzaak
		15	Naar noodzaak
Sondevoeding	<ul style="list-style-type: none"> Sondevoeding toedienen (inclusief aan-/en afkoppelen) Sondevoeding via PEG (bij volwassenen en kinderen) 	20	Naar noodzaak
		40	Naar noodzaak
Medicatie	<ul style="list-style-type: none"> Medicijnen aanreiken⁹ Medicijnen toedienen (oraal/via sonde) Aanbrengen medicinale pleister Toedienen oog-, oor- of neusdruppels of ooggel, medicatie toedienen (vaginaal of rectaal) Vernevelen 	5	Naar noodzaak
		5 ¹⁰	Naar noodzaak
		5	Naar noodzaak
		10	Naar noodzaak
		20	Naar noodzaak

7 Hier wordt bedoeld aan- en uitkleden bij het opstaan en het 's avonds naar het bed gaan.

8 Hier wordt de hulp bedoeld bij het uit bed komen naar uiteindelijk bijvoorbeeld een stoel en vice versa.

9 Inclusief uit de koelkast, weekdoos/baxter pakken, inschenken enzovoort.

10 De inlooptijd van de medicatie kan in voorkomende gevallen in verband met bijvoorbeeld misselijkheid langer dan vijf minuten duren

Overzicht van te adviseren activiteiten als onderdeel van de ADL-activiteiten	Overzicht van handelingen die deel uit kunnen maken van de activiteit	Gemiddelde tijd per keer inclusief indirecte zorg (3,5 minuut)	Frequentie per dag
Persoonlijke zorg voor tanden, haren, nagels, huid	• Zorg voor tanden	5	2x
	• Zorg voor haren	5	1x
	• Zorg voor nagels	5	1x (per week)
	• Scheren	10	1x
	• Inspectie van de intacte huid op (dreigende) vervormingen, ontstekingen en/of infecties	10	Naar noodzaak
	• Zalven van de intacte huid	10	Naar noodzaak
	• Verzorging van smetplekken (roodheid en irritaties van de huid)	10	Naar noodzaak
	• Verzorging van de intacte huid rondom natuurlijke en onnatuurlijke lichaamsopeningen (zoals PEG-katheter, suprapubiskatheter, tracheostoma ¹¹ , sonde)	10	Naar noodzaak
Aanbrengen/verwijderen van prothese ¹²	• Aanbrengen prothese/hulpmiddel	15	1x
	• Verwijderen prothese/hulpmiddel	15	1x
	• Aanbrengen D.P.S.	5	Naar noodzaak
	• Verwijderen D.P.S.	5	Naar noodzaak
	• Aanbrengen T.E.N.S.	5	Naar noodzaak
	• Verwijderen T.E.N.S.	5	Naar noodzaak
Het ondersteunen bij praktische vaardigheden/handelingen	• Hulp bij uitvoeren of overnemen van eenvoudige of complexe taken/activiteiten, of bij oplossen van praktische problemen die buiten de dagelijkse routine vallen;		Naar noodzaak
	• Hulp bij of overnemen van post openmaken, voorlezen, afhandeling praktische zaken;		Naar noodzaak
	• Hulp bij of overnemen van oppakken, aanreiken, verplaatsen van dagelijks noodzakelijke dingen zoals het oppakken van dingen die op de grond zijn gevallen als een leesbril, het aanreiken van dingen die buiten bereik zijn geraakt zoals een kussen, het verplaatsen van een boek, telefoon en dergelijke;		Naar noodzaak

11 Bij het verwisselen van de tracheacanule (aanspraak wijkverpleging in de Zvw) maakt de verzorging van de huid rondom de tracheostoma onderdeel uit van deze handeling. De verzorging wordt dan ook niet geïndiceerd bij het verwisselen van de tracheacanule.

12 Hiermee worden o.a. ledemaatprothesen en/of gehoorapparaten bedoeld.

Colofon

**Beleidsregels indicatiestelling voor de
subsidierегeling ADL-assistentie 2025**
december 2024

Dit is een uitgave van het CIZ.

CIZ

Postbus 2690
3500 GR Utrecht
T 088 – 789 10 00
www.ciz.nl

De verantwoordelijkheid voor de inhoud van deze publicatie berust bij het CIZ. Het gebruik van cijfers en/of teksten uit deze publicatie, alsmede de naam van de publicatie als toelichting of ondersteuning of benaming in artikelen, scripties en boeken is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld. Het CIZ aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.